

naukam.triada.in.ua

НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ

Громадське об'єднання «ВЕКТОР ПОШУКУ»

**Збірник статей учасників шостої міжнародної
практично-пізнавальної конференції**

"НАУКОВА ДУМКА СУЧАСНОСТІ І МАЙБУТЬОГО"

Дніпро, 2016

ЗМІСТ

Галузь «Технічні науки»:

Шкода В.М. , ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ОБ'ЄКТІВ НА ДОВКІЛЛЯ.....	3
Коломієць Т.М., Шкода В.М. ОЦІНКА ЯКОСТІ СИНТЕТИЧНИХ МИЮЧИХ ЗАСОБІВ ЗАКОРДОННОГО ВИРОБНИЦТВА	5
Опарин С.А. АНАЛІЗ ПЕРСПЕКТИВ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВЫСОКОДИСПЕРСНЫХ РАСТИТЕЛЬНЫХ ОТХОДОВ В ПРОМЫШЛЕННОСТИ	8
Шведова В.В. АЛГОРИТМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ ПАРАМЕТРІВ ПРОДУКЦІЇ	11

Галузь «Філологія і лінгвістика»:

Багрій М.А. ЕКЗИСТЕНЦІАЛІЗМ У ХУДОЖНІХ ТВОРАХ ІГОРЯ КОСТЕЦЬКОГО	14

Галузь «Педагогічні науки»:

Підгорний А.В., Назарова Т.М. НАГАЛЬНІСТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ ХІМІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ФУНДАМЕНТАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ	19

Галузь «Інформаційні технології»:

Оленець С.Ю., Мамаєва Л.Є. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЛЯ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ СТАТИСТИЧНОЇ ОБРОБКИ РЕЗУЛЬТАТІВ МЕДИКО-БІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	23

Галузь «Будівництво та архітектура»:

Василишин В.Я. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОБІЛЬНОГО ЖИТЛА	26

Галузь «Всесвітня історія»:

Ващенко О.А. ХРИСТИАНИЗАЦІЯ БРИТАНСКИХ ОСТРОВОВ В VI-VII ВЕКАХ	30

Галузь «Мовознавство»:

Врабель Т.Т. ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ	37

Галузь «Інформатика»:

Шатохина Н.К., Османов В.С. ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГЕНЕТИЧЕСКИХ АЛГОРИТМОВ ДЛЯ ПОСТРОЕНИЯ ИНДУКТИВНОГО ОБОБЩЕНИЯ БАЗЫ ЗНАНИЙ .. 41

Галузь «Релігієзнавство»:

Легеза В.М. ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ 45

ЛЕКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВОЇ КОРЕСПОНДЕНЦІЇ

Врабель Томаш Томашович

кандидат філологічних наук, доцент

Ужгородський національний університет

Україна, м. Ужгород

У цій статті відображені основні характеристики офіційно-ділової кореспонденції, її структура, способи перекладу лексичних одиниць, типи okazіональних відповідників, терміни, професіоналізми, канцеляризми та ін. У роботі також висвітлюються основні вимоги, яким повинен слідувати перекладач, працюючи над перекладом цього типу документації.

Ключові слова: ділова кореспонденція, терміни, професіоналізми, неологізми, канцеляризми, відповідники-кальки, відповідники-запозичення, лексичні заміни.

У наш час у зв'язку з розширенням суспільних міжнародних контактів, інтернаціоналізацією економічної активності, уніфікацією систем діловодства, а також створенням нових видів передачі інформації (Internet, Fax, SMS, MMS) значно виріс обсяг ділового мовлення і з'явилися якісно нові форми ділової комунікації. Це виражається у збільшенні вагомості «ділового дискурсу», оновленні й диференціації палітри мовленнєвих жанрів, а також в ускладненні комунікативних і власне мовних завдань, з якими стикаються учасники комунікативного акту.

Актуальність теми цього дослідження обумовлена зростанням ролі ділової комунікації на сучасному етапі розвитку суспільства в цілому. Більше того, ділова кореспонденція охоплює різноманітні галузі діяльності людини і є основою існування таких сфер діяльності, як дипломатія, комерція, а також міжнародно-економічне, наукове й культурне співробітництво. Сучасна лінгвістика глибоко досліджує функціонування мови у процесі комунікативної діяльності, тобто застосування засобів мови в якості засобів спілкування.

Комунікативний акт є основною одиницею вербальної взаємодії, оскільки саме в ньому відбувається передача думки від однієї особи іншій. На мовлення впливають не лише відносини між адресантом і адресатом, але й сама комунікативна ситуація [2].

Відзначимо, що офіційно-діловий стиль є макросередовищем комунікації виключно у сфері офіційних взаємовідносин людей, а саме у сфері правових відносин і керування людьми. Ця сфера охоплює діяльність уряду, міжнародні відносини, юриспруденцію, торгівлю, економіку, військову галузь, сферу реклами, спілкування в офіційних установах, у житті окремої людини.

Головною особливістю офіційної документації (текстів інформаційного характеру) є чітка визначена форма, правила дотримання якої необхідні для вірної інтерпретації документа. До основних характеристик офіційно-ділового стилю належать: 1) висока регламентованість мови (визначений запас засобів вираження і способів їх побудови); 2) офіційність (суворість викладу, слова вживаються у прямому значенні, образність, як правило, відсутня, тропи зустрічаються дуже рідко); 3) безособовість лексичних конструкцій.

У структурі офіційно-ділового стилю виділяються два підстилі: офіційно-документальний (мова дипломатії та законів) та розмовно-діловий (службова переписка, ділові папери) [3]. Відзначимо, що переклад офіційно-ділових текстів повністю зосереджений на передачі змісту, тобто має інформативний характер. Форма текстів переважно стереотипна. Незважаючи на високу культуру й стандартизацію ділової кореспонденції як у європейських, так і в українській мовах у перекладі доводиться застосовувати дослівний виклад [4].

Оскільки основною рисою мови ділової кореспонденції є точність і чіткість викладу за майже повної відсутності емоційних елементів, у ній практично виключена можливість вільного тлумачення сутності питання. Тому, до основних вимог, яким має відповідати компетентний переклад ділової документації, належать:

- а) точність (усі положення оригіналу повинні бути викладені у перекладі);
- б) стислість (усі положення оригіналу повинні бути викладені коротко й лаконічно);
- в) ясність (стислість і лаконічність не повинні викривляти розуміння лексики);
- г) літературність (текст перекладу повинен відповідати загальноприйнятим нормам літературної мови не застосовуючи при цьому синтаксичні конструкції мови оригіналу) [6].

У мові офіційних документів широко застосовуються терміни й професіоналізми відповідно до тематики й змісту службових документів. У першу чергу, це терміни економічні, дипломатичні та юридичні (*export, contract, business proposal, demand* та ін.). Використовуються також нетермінологічні слова адміністративно-канцелярської мови (*duly, properly, above stated* та ін.).

Характерне також використання канцеляризмів, відтворюваних лексико-фразеологічних одиниць, які співвідносяться з часто повторюваними ситуаціями та поширеними поняттями (*within reporting period, taking into an account, it has been issued to submit, as discussed* та ін.).

Ділова кореспонденція містить багато іменників, а саме назв людей за ознакою, обумовленою певною дією або відношенням (*manufacturer, supervisor, designer, consumer* та ін.); складних прийменників, які виражають певні стандарти змісту (*due to, with regard to, in connection with* та ін.) [5].

У розглянутому виді ділового листування превалюють стійкі словосполучення атрибутивно-субстантивного типу із забарвленням офіційно-ділового стилю (*authorized fund, monetary policy, licensing agreement, fall due* та ін.), а дієслівні форми (*to appoint, to decide, to appoint, to decide,*

to advertise) замінені на паралельні ним розгорнуті присудки (to make an appointment, to make a decision, to make an advertisement).

Для ділової мови характерне використання неологізмів, тобто слів і зворотів, які виникли для позначення нового предмету чи явища. Як правило, неологізми мають оказіональний характер, оскільки їхня поява у мові завжди неочікувана. Наприклад, в англійській мові лише за останні роки з'явилося багато неологізмів з елементом "in" у пре- та постпозиції (*in-company, in-depth, in-house, in-service, mail-in, lead-in, teach-in* та ін.).

Відзначимо, що під час аналізу ділової кореспонденції була виявлена велика кількість лексики широкої семантики, яка відрізняється значною денотативною віднесеністю та обумовленістю. Оскільки вони мають широку понятійну основу, неможливо звести всі значення таких лексем до єдиного змістового ядра. Тому, під час перекладу такого типу лексики створюються оказіональні відповідники, наприклад, *public opinion* – суспільна думка, *public debt* – державний борг, *public scandal* – громадський скандал та ін.

Як правило, відповідники можуть лише частково співпадати за значенням з одиницею, яка перекладається, внаслідок чого у перекладі часто використовуються контекстуальні заміни навіть за наявності регулярних відповідників [1].

Відзначимо, що у перекладі лексичних одиниць використовуються такі типи оказіональних відповідників:

1) *відповідники-запозичення, які відтворюють у мові перекладу форму іноземного слова: actuaries – актуарії, underwriters – андеррайтери, promoters – промоутери* та ін. Такі відповідники створюються за допомогою перекладацького транскрибування або транслітерації. У багатьох випадках оказіональні відповідники, створені таким чином, можуть зафіксуватися у мові перекладу і регулярно використовуватися під час перекладу відповідних слів, наприклад, українські відповідники англійським лексемам *outsourcing – аутсорсинг, franchising – франчайзинг, leasing – лізинг* та ін.;

2) *відповідники-кальки, які відтворюють морфемний склад слова чи складові частини стійкого словосполучення вихідної мови: cost-per thousand – ціна за тисячу, career ladder – кар'єрна драбина, point of sale – точка продажу* та ін. У цьому випадку відмінності між оказіональними та регулярними відповідниками є часто тимчасовими. Багато відповідників, створені шляхом калькування, широко поширюються у перекладацькій практиці, а потім використовуються у неперекладних матеріалах мовою перекладу;

3) *відповідники-лексичні заміни, які утворюються під час передачі значення лексичної одиниці у контексті за допомогою одного з видів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в мовознавстві для опису процесу перекладу. Оказіональний відповідник утворюється шляхом семантичних перетворень значення цієї мовної одиниці. Під час перекладу*

українською мовою лексема *facilities*, яка немає прямого відповідника, у різноманітних контекстах може бути трансформована або конкретизована, наприклад:

banking facilities – банківські послуги,

transport facilities – транспортні засоби,

computing facilities – комп'ютерне обладнання,

borrowing facilities – кредитування та ін.;

4) якщо неможливо утворити відповідник зазначеними вище способами для перекладу лексеми застосовується *опис*, який розкриває його значення за допомогою розгорнутого словосполучення: *defined benefit scheme* – пенсійна схема, яка залежить від стажу працівника; *defined contribution plan* – пенсійна схема із встановленими внесками; *salesmanship* – мистецтво просування, нав'язування товару та ін. Часто застосування транскрипції або кальки для перекладу лексеми супроводжується описом значення тієї лексеми у спеціальній нотатці або посиланні. Це дає можливість зберегти стислість і лаконічність засобів вираження, властивих транскрибуванню або калькуванню, із забезпеченням повного розуміння оказіонального відповідника рецептором перекладу.

Словосполучення “*reduction in the workforce*”, “*voluntary reduction*” та “*employees affected*” підлягають конкретизації і перекладаються як «скорочення робочих місць», «звільнення за власним бажанням» та «ті (співробітники), які підлягають скороченню», оскільки лексема *reduction* та словосполучення *employees affected* у певних контекстах можуть мати різні відповідники. За відсутності дослівного перекладу виразу “*the company to run at a loss*” застосовується описовий переклад «компанія має збитки». У перекладі лексем *stagnation* та *consolidation* застосовується транслітерація («стагнація» й «консолідація»), оскільки вони є відповідниками-запозиченнями і міцно зафіксувались в українській мові перекладу.

У результаті перекладацького аналізу ділової кореспонденції було виявлено, що цей вид документації має велику кількість спеціальної термінології, склад і особливості якої визначаються змістом листа й сферою діяльності фірм, які контактують одна з одною шляхом ділового листування.

Терміни можуть передаватися у перекладі різними способами, а саме: за допомогою наявних україномовних термінологічних еквівалентів, калькування, транскрибування та описового перекладу.

Література

1. Долгополова Н. Ф. Деловая корреспонденция / Н. Ф. Долгополова, Ю. В. Сухачева. Оренбург, 2002. – 40 с.

2. Залялеева А. Р. Особенности перевода культуронимов // Русская и сопоставительная филология: лингвокультурологический аспект. Казань, 2004. – С. 116–121.
3. Левицкая Т. Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский / Т. Р. Левицкая, А. М. Фитерман. М., 1963. – 140 с.
4. Ступин Л. П. Как писать письма по английски (частная и деловая переписка) /Л. П. Ступин, И. В. Ищук. М., 1991. – 216 с.
5. Швейцер А. Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты. М., 1988. – 216 с.
6. Шевченко В. Д. Когнитивные аспекты использования полифункциональных лексических единиц в сфере англоязычной деловой коммуникации : автореф. дис. ... канд. филол. наук. Самара, 2003. – 24 с.

Галузь «Інформатика»:

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ГЕНЕТИЧЕСКИХ АЛГОРИТМОВ ДЛЯ ПОСТРОЕНИЯ ИНДУКТИВНОГО ОБОБЩЕНИЯ БАЗЫ ЗНАНИЙ

Шатохина Н.К.

кандидат технических наук, доцент

Османов В.С.

магистрант кафедры ПМИ

Донецкого национального технического университета

Решением задачи индуктивного обобщения является построение продукционной базы знаний (совокупность минимальных наборов высказываний в виде ДНФ).

Задачей индуктивного обобщения (ИО) является минимизация суждения экспертов в более общие суждения, из которых, выводились все верные высказывания экспертов. А также полученное множество было непротиворечивым, далее характеристическим (ХИО).

В качестве исходных данных выступают типы и характеристики фактов и коэффициентов уверенности, составляющие нечеткие продукции.

Синтаксис языка представления знаний. Пусть задано множество U (универсум) и непересекающееся с U множество Y . Элементы U называются элементарными фактами или атомами и обозначаются малыми буквами из начала латинского алфавита (a, b, c, \dots), а элементы Y - целевыми фактами, обозначим через x, y и т.д. Произвольные подмножества U обозначим большими буквами из конца латинского алфавита (W, Q, Z, \dots).

НАУКОВЕ МИСЛЕННЯ: Збірник статей учасників шостої міжнародної практично-пізнавальної інтернет-конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього», (23 по 30 листопада 2016 р.). – Видавництво НМ. – Дніпро, 2016. – 50 с.

Підписано до друку 06.12.2016 р.

Друк офсетний. Папір типографський. Тираж 50 прим. Замовлення № 010006